



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

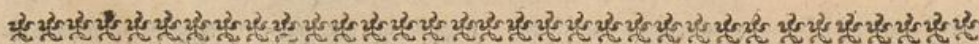
**Avgvstini Barbosæ I. V. D. Lvsitani, Protonotarii, Et
Ivdicis Apostolici designati pro Tribunali Nunciaturæ
Hispaniæ, ac insignis Ecclesiæ Vimaransensis Thesaurarij
Maioris, Collectanea Doctorvm, Qui ...**

Barbosa, Agostinho

Venetiis, 1643

De Iustificatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14108



S E S S I O V I.

Decretum de Iustificatione.

† Doctores referuntur de iustificatione agentes.

P R O O E M I V M.

Hebr. 4.

CVM hoc tempore, non sine multarum animarum iactura, & graui Ecclesiasticæ vnitatis detrimento erronea quadam disseminata sit de iustificatione doctrina, ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, Ecclesiæ tranquillitatem, & animarum salutem, sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pauli, diuina prouidentia Papæ III. Reuerendissimis Dominis, Dominis, Ioan. Maria, Episcopo Prænestino de Monte, & Marcello tit. S. Crucis in Hierusalem Presbytero, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus & Apostolicis de latere Legatis, exponere intendit omnibus Christi fidelibus veram sanamque doctrinam ipsius iustificationis, quam Sol Iustitiæ Christus Iesus, fidei nostræ auctor, & consummator, docuit Apostoli tradiderunt, & Catholica Ecclesia, Spiritu sancto suggerente, perpetuo retinuit, districtius inhibendo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere prædicare, aut docere, quam præsentis decreto statuit, ac declaratur.

Vide Vegam in opusculo de iustific. Iodoc. Cocc. in thesaur. Cathol. tom. 2. lib. 3. de iustificatione. Et verbum iustificari, quid significet in sacris Scripturis, tradit Pagnin. Gaudent. de dogmatibus & ritibus veteris Ecclesiæ, p. 2. c. 52.

De natura, & legis ad iustificandos homines imbecillitate.

C A P V T P R I M V M.

4 Cælest. 1. ep. 1. c. 4.
1. Cor. 15.
Rom. 5.
b Isaiæ 64.
c Ephes. 2. c. supra sess. 5. in princ.
d Rom. 6.
Hebr. 2.
e Conc. 2.
Arauc. c. 15.

Primùm declarat sancta Synodus, ad iustificationis doctrinam probè, & sincerè intelligendam, oportere, vt vnusquisq; agnoscat, & fateatur, quòd cum omnes homines in præuacuatione Adæ innocentiam perdidissent, facti immundi, & vt Apostolus inquit, natura filij iræ, quemadmodum in decreto de peccato originali exposuit, vsque adeò serui erant peccati, & sub potestate diaboli, ac mortis, vt non modò gentes per vim naturæ, sed ne Iudæi quidem per ipsam etiam litteram legis Moyfi, inde liberari aut surgere possent, tamen in eis liberum arbitrium minimè esset, viribus licèt attenuatum, & inclinatum.

Vide Apost. ad Rom. 5. vers. 12. In omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt & 1. ad Corinth. 15. vers. 22. In Adam omnes moriuntur. S. August. lib. 2. de nupt. & concupiscentia, cap. 27. & 28. & lib. 6. contra Iulianum cap. 4. S. Ambros. lib. 1. de penit. cap. 2. S. Gregor. Nis. sen. in disp. de resurrectione & anima, & in lib. de beatitudinibus orat. 6. Gregorius Nazianz. orat. de Baptismo, Leo epist. 84. & serm. 4. de Natali, Chrysoftom. homil. de Adamo, & Eua, Cyprian. lib. 3. epist. 8. ad Fidum, S. Thom. 1. 2. quest. 81. artic. 2. & 3. AZOR. instit. moral. p. 1. lib. 4. cap. 30.

De dispensatione, & mysterio aduentus Christi.

C A P V T I I.

I Christum venisse patet.

4 2. Cor. 1.
b Genes. 49. cum sim.
c Galat. 4.
d Rom. 9.
e Ro. 2. & 5.
Coloss. 2.
f Tit. 2. & 3.
Tit. 1. cum multiplex de peccatis d. 1.
f Ican. 1.
3. Cor. 5.

Quo factum est, vt cælestis pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, Christum Iesum, filium suum, ante legem, & legis tempore multis sanctis Patribus, declaratum, ac promissum, cum venit beata illa plenitudo temporis, ad homines miserit: vt & Iudæos, qui sub lege erant, redimeret, & gentes, quæ non sectabantur iustitiam, iustitiam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent. Hunc proposuit Deus propitiorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non solum autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi.

Christum venisse patet Genes. 49. Non auferetur scriptum de Iuda, sicut ex illis verbis probant Irenæ. lib. 4. cap. 33. Cyprian. epist. 63. aliàs lib. 2. epist. 3. Iustin. Martyr. in dial. contra Triplicium, Auctor questionum ad Antiochum quest. 103. Idem probatur ex Daniel. cap. 9. vbi Lyran. & tradunt Euseb. lib. 8. demonstrat. cap. 2. Chrysoftom. orat. 2. contra Iudæos, Genebrard. lib. 2. chronograph. circa finem. Gelaf. lib. 4. cap. 14. Driedo lib. 3. de dogmatibus sacra Scriptura, cap. 5. p. 4. Ioann. Lucidus lib. 2. de emendat. temporum. Soar. 3. p. tom. 1. disp. 1. & 2. Valent. tom. 1.

tom. 4. disp. 1. questione 1. puncto 2. Ioann. Putcan. tom. 2. dub. 2. Bonacin. de sacrosancta Christi incarnat. disp. 2. q. 1. questione 1. artic. 1. dub. 4. Tanner. tom. 4. disp. 1. quest. 1. puncto 2.

Qui per Christum iustificantur.

CAPVT III.

- 1 Per Christum iustificamur.
- 2 Hominis propagatio exemplo probatur.

Verum, etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, sed ij duntaxat, quibus meritum passionis eius communicatur. Nam sicut reuera homines, nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti, a cum in ea propagatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam iniustitiam contrahant: ita nisi in Christo renascerentur, nunquam iustificarentur: cum ea renascentia per meritum passionis eius gratia, qua iusti fiunt, illis tribuatur. Pro hoc beneficio Apostolus gratias nos b semper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine, & eripuit de potestate tenebrarum, transfuditque in regnum filij dilectionis sue, in quo habemus redemptionem & remissionem peccatorum.

a Allusio ad verba. Aug. ep. 89. Omnes qui renascuntur in iustificationem, &c. que alibi crebro inculcat, b Infra canon. 1. Coloss. 1.

Per Christum iustificamur, & saluamur, ad Rom. 5. cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est: multo magis nunc iustificati in sanguine ipsius salui erimus: ad Hebr. 13. Propter quod & Deus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est: cap. 9. Si sanguis hircorum, & taurorum, & cinis vituli aspersus inquinatos sanctificat ad emendationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundauit conscientiam nostram ab operibus

mortuis & 1. Ioan. 1. Sanguis Iesu Christi filij eius emundat nos ab omni peccato. Vide Sayr. de Sacramentis in genere, lib. 2. cap. 2. quest. 9. artic. 3. vers. tertio. Cum in ea propagatione, Hanc propagationem exemplo probat Concil. Arausic. II. cap. 24. vbi ait de palmitibus, quae si non in vite manent, arescunt, & vigorem non nisi ex vite habent, idem dicit Concil. Moguntin. cap. 6. tom. 3. fol. 932. August. lib. 2. de peccato mort. cap. 27. S. Thom. part. 2. quest. 81. art. 2. ad 3.

Iustificationis impij descriptio, & modus eius in statu gratiae insinuat.

CAPVT IV.

- 1 Baptismus in re, vel in voto necessarius ad iustificationem.
- 2 Baptismus necessarius necessitate mediij in re, vel saltem in voto.
- 3 Baptismus in voto habere quis dicatur.

Quibus verbis iustificationis impij descriptio insinuat: vt sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratiae, & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum, Saluatorem nostrum, quae quidem translatio post Euangelium promulgatum, a sine lauacro regenerationis, b aut eius voto fieri non potest, sicut scriptum est: a Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

Galat. 4. Tit. 3. e. Ioan. 3. c. filius & c. no dubito, de confect. d. 4.

Vide Sayr. de Sacrament. in genere, lib. 2. cap. 2. quest. 9. art. 3. in fine. Aegidium de Coninck de Sacram. & censur. tom. 1. quest. 68. a num. 23. Gabr. Vazq. in 3. part. S. Thom. tom. 2. disp. 151. num. 18. & disp. 158. num. 27. Filiuc. in quest. moral. tom. 1. tract. 2. de sacrament. Baptismi, num. 118. & 122. Ioan. de Lugo de Sacram. tract. de Pœnit. disp. 14. sect. 7. num. 90. Torreblanca de iure spirit. lib. 2. c. 4. num. 60. Hurtado de Sacram. disp. 1. de Baptismo, diffie. 14. in fine, vbi quod Baptismus in re, vel in voto necessarius est ad iustificationem, & diffie. 15. vers. Sear. dicit quod iustificatio est translatio ab statu in quo quis nascitur filius Adæ ad statum gratiae, & diffie. 20. vers. quod autem, a Sine lauacro, &c.] Vide S. Thom. part. 3. q. 68. art. 2. Sot. in 4. dist. 5. quest. 1. art. 2. Veg. de iustificat. lib. 9. cap. 4. fol. 210.

2. Baptismus esse necessarium necessitate mediij in re, vel saltem in voto, quando non adest facultas illum suscipiendi in re, asserunt SS. Patres, Concilia, & vniuersis Doctorum sententia apud Henric. in summ. lib. 2. cap. 3. Vazq. part. 3. disp. 149. cap. 1. 2. & 3. & disp. 152. cap.

2. Sayr. d. lib. 2. cap. 8. quest. 2. art. 1. Barthol. ab Angeli de Sacram. Baptismi, §. 8. Cardin. Tolet. in instruct. sacerdot. lib. 2. cap. 21. in princip. Valer. Reginald. in praxi forens. lib. 27. num. 7. Aegid. de Coninck d. tom. 1. quest. 62. num. 66. Hurtado de Sacram. disp. 1. de Bapt. diffie. 14. vbi diffie. 15. quaerit a quo tempore Baptismus ceperit esse necessarius necessitate mediij. b Aut eius voto.] Illum dici habere Baptismus in voto, qui facit aliquid in quo continetur votum, & propositum Baptismi suscipiendi, resoluit Bonacin. de Sacram. disp. 9. 2. punct. 2. num. 2. Et dicit Paul. Layman in Theologia moral. lib. 5. de Sacram. tract. 2. cap. 6. num. 6. vers. dice 2. per actum contritionis, ac dilectionis Dei super omnia, in qua coniunctur etiam propositum, seu votum saltem implicitum seruandi mandata Dei, & consequenter in noua lege recipiendi Sacramentum Baptismi, (si eius suscipiendi copia sit) hominem adultum verè a peccatis iustificari, & eius adoptionis filiorum Dei consequi.

De

De necessitate preparationis ad iustificationem in adultis, & vnde sit.

CAPVT V.

1. Necessitas preparationis ad iustificationem in adultis.
2. Conuersio mentis in Deum vnde sit.

a Infra Canon. 3.
b Procl. lib. 2. de voc. gen. c. 28. & 29.
c Zach. 4.
d Joel. 2. c. conuertimini, de pen. d. 2. d. Th. 5.
e Hier. in sup. orationis & c. 51.

Declarat præterea ipsius iustificationis exordium in adultis à Dei per Christum Iesum præueniente gratia sumendum esse, hoc est, ab eius vocatione, qua nullis eorum existentibus meritis, vocantur, vt, qui per peccata à Deo auersi erant, per eius excitantem, atque adiuuantem gratiam ad conuertendum se ad suam ipsorum iustificationem, eidem gratiæ liberè assentiendo, & cooperando, disponantur: ^a ita vt, tangente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens, quippe qui ^b illam & adijcere potest, neque tamen sine gratia Dei mouere se ad iustitiam coram illo libera sua voluntate possit. Vnde in sacris litteris, cum dicitur: ^c Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos; libertatis nostræ admonemur. Cum respondeamus: ^d a. Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur: Dei nos gratia præueniri confitemur.

1. Vnde Sot. in 4. dist. 4. quæst. 2. art. 5. col. 10. Nauarr. in man. cap. 2. num. 39. Baldun. iun. super opera contro- uers. Bellarm. p. 2. lib. 5. cap. 3. vers. quæstio secunda, Agid. de ConincK. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 2. dub. 4. n. 34. Moltes. in summ. Theologia moralis, tract. 1. cap. 8. num. 38.
2. a. Conuerte nos Domine ad te.] Quidam Scholastici putant posse hominem se sufficienter per actiones naturales disponere ad obtinendam gratiam, ita Durand. in 2. dist. 28. q. 5. Gabr. etiam in 2. dist. 28. q. vnic. & in 4. dist. 14. quæst. 2. art. 2. Sed contrarium est asserendum, nam conuersio mentis in Deum, per quam homo iustificatur, debet esse ex actibus supernaturalibus, vt patet ex Conc. Mileuit. can. 4. Arausic. can. 7. 23. & 25. Irenæo lib. 4. cap. 28. Cyprian. lib. 2. epist. 2. & lib. 3. ad Quirin. cap. 4. August. lib. de prædestinat. Sanctorum, cap. 3. Ambros. lib. 2. in Lucam, cap. 3. Hieron. cap. 63. in Isai.

Modus preparationis.

CAPVT VI.

1. Dispositio hic non de dilectione perfecta Dei super omnia, sed de imperfecta, qua amatur Deus ex amore concupiscentiæ, vt bonum nostrum intelligitur.

a Penitentia aliqua, seu dolor animi ex motu supernaturali susceptus de peccatis necessario re-

quiritur ad consequendam iustificationem primam in sacramento Baptismi, & Penitentia. ibid.

2. Penitentia orta ex timore diuina iustitiæ, bona est.

3. Iustificari non potest homo de potentia ordinaria absque actu penitentia.

Homo potest iustificari de potentia Dei absoluta. ibid.

Disponuntur autem ad ipsam iustitiam, dum excitati diuina gratia, & adiuti fidem ex auditu concipientes, liberè mouentur in Deum, credentes vera esse, quæ diuinitus reuelata, & promissa sunt, atque illud in primis, à Deo iustificari impium per gratiam eius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu, & dum peccatores se esse intelligentes, & à diuina iustitiæ timore, quo *uoliter consentiuntur*, ad considerandam Dei misericordiam se conuertendo, in spem eriguntur, fidentes, Deum sibi propter Christum propitium fore: illumque, tanquam omnis iustitiæ fontem, diligere incipiunt: ac propterea mouentur ^a aduersus peccata per odium aliquod: & detestationem, hoc est, per eam penitentiam, & quam ante Baptismum agi oportet: denique dum proponunt suscipere Baptismum, inchoare nouam vitam, & seruare diuina mandata. De hac dispositione scriptum est: ^b Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit. Et, ^c Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et, ^d Timor Domini expellit peccatum. Et, ^e Penitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi, in remissione peccatorum uestrorum, & accipietis donum Spiritus sancti. Et, ^f Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, docentes eos seruare, quæcumque mandauimus uobis. Denique ^g præparate corda uestra Domino.

a Infra c. 14. scilicet 14. c. 4. de contritione.
b Hebr. 11.
c Marc. 1. & Math. 9.
d Ecd. 1.
e Act. 2. cap. agut, & cap. proptit, de consec. dist. 4. f. Math. vii. Luc. 24. cap. prima, cap. si qua, & c. pro prie, de consec. dist. 4. g. 1. Reg. 7.

1. **D**isponuntur autem ad ipsam iustitiam] Vide Paul. Fusc. de uisitat. lib. 1. cap. 18. num. 11. in fine. Vasquez disp. 203. num. 98. ubi nomine dispositionis, quam Concil. in presenti numerauit inter dispositiones, non intelligi dilectionem perfectam Dei super omnia, sed imperfectam, qua amatur Deus ex amore concupiscentiæ, vt bonum nostrum. Barthol. à S. Fausto tom. 3. tract. de penit. lib. 1. q. 53. in princ. Baldun. iun. super opera contro- uers. Bellarm. part. 2. lib. 5. c. 3. vers. quæstio. Agid. de ConincK. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 2. dub. 6. num. 36. Bonacin. de Sacram. disp. 5. q. 5. scilicet 1. punct. 8. à princ. Moltes. in summ. Theolog. moralis, tract. 1. cap. 6. num. 4. vers. assertio 2. & tract. 6. cap. 1. num. 5. Ioan. de Lugo de Penitent. disp. 5. scilicet 8. num. 123. &

disp. 8. scilicet 4. num. 99. & 100. Hurtado de Sacram. disp. 4. de Bapt. diff. 4. prop. 5. & diff. 5. in princ. Trullench. in Decalog. lib. 1. cap. 1. dub. 2. num. 7. & dub. 6. num. 1.

a A diuina iustitiæ timore, quo uoliter consentiuntur.] Ergo penitentia, quæ ex hoc timore oritur, bona est, vt per Barthol. à S. Fausto tom. 3. tract. de penitentia lib. 1. quæst. 43.

b Quam ante Baptismum agi oportet.] Vide Nauarr. in man. cap. 1. à nuu. 38. & in cap. ult. de penit. dist. 7. num. 10. Henriquez in summ. lib. 1. cap. 22. § 5. Sot. de Sacram. disp. 7. scilicet 4. §. occurrebat. Agid. de ConincK. tom. 1. quæst. 62. art. 1. dub. 2. à num. 31. Paul. Layman in Theolog. moralis, tract. 1. cap. 6. num. 4. vers. assertio 2. & tract. 6. cap. 1. num. 5. Ioan. de Lugo de Penitent. disp. 5. scilicet 8. num. 123. &

Non posse hominem de potentia ordinaria iustificari absque actu penitentia, patet ex Act. 3. Penitentiam, & conuertimini, ut deleantur peccata uestra: & ex Ezech. 18. Con-

Conuertimini, & agite poenitentiam, refertur in cap. agunt, & in cap. propriè, de consec. dist. 4. & ex Luc. 13. Si poenitentiam non habueritis: simul omnes peribitis. docent S. Thom. part. 3. quæst. 86. art. 2. vbi Nugn. dub. 1. conclus. 2. & 3. & Soar. dist.

6. sect. 1. assert. 1. Henriquez in summ. lib. 4. c. 21. §. 1. Valent. tom. 4. dist. 7. q. 3. punto 2. in princ. pater resolutentes, de potentia Dei abioluta posse hominem iustificari à peccato mortali absq; vlla penitentia, modò cesset actus peccati.

Quid sit iustificatio impij, & quæ eius causæ.

C A P V T V I I.

1. Dispositionis nomine Concilium eam intelligit, quæ disponit, & requiritur ad effectum Sacramenti suscipiendum.

Spiritus sanctus dat gratiam iuxta mensuram dispositionis, & cooperationis hominis. ibid.

In iustificatione adulatorum, quæ fit in Baptismo, vnusquisque recipit gratiam secundum propriam dispositionem & cooperationem hominis. ibid.

2 Vnica, exclusiua dictio, quid operetur.

3 Christus est habitus infusus, & non actus solùm.

Hanc dispositionem, seu preparationem iustificatio ipsa consequitur: quæ non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renouatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum: vnde homo ex iniusto fit iustus, & ex inimico amicus, vt sit hæres secundum spem vitæ æternæ, Huius iustificationis causæ sunt, finalis quidem gloria Dei & Christi, ac vitæ æternæ: efficiens verò, misericors Deus, qui gratuito abluit, & sanctificat, signans, & vngens Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hereditatis nostræ; meritoria autem, dilectissimus vnigenitus suus, Dominus noster, Iesus Christus, qui cum essemus inimici, propter niuiam charitatem, qua dilexit nos, sua sanctissima passione in ligno crucis nobis iustificationem meruit, & pro nobis Deo patri satisfecit: instrumentalis item, sacramentum Baptismi: quod est Sacramentum fidei, sine qua nulli vnquam contingit iustificatio: demum & vnica formalis causa est iustitia Dei, non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit: qua videlicet, ab eo donati, renouamur spiritu mentis nostræ: & non modò reputamur, sed verè iusti nominamur, & sumus iustitiam in nobis recipientes vnusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis prout vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem, & cooperationem; *quamquam enim nemo possit esse iustus, nisi cui merita passionis Domini nostri Iesu Christi communicantur: id tamen in hac impij iustificatione fit, dum eiusdem sanctissime passionis merito per Spiritum sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atq; ipsis inhaeret, vnde in ipsa iustificatione cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inferitur, fidem, spem, & charitatem.* Nam fides, nisi ad eam spes accedat, & charitas, neque vnit perfectè cum Christo, neque corporis eius viuum membrum efficit, quæ ratione verissimè dicitur, Fidem sine operibus mortuam, & otiosam esse. Et, In Christo Iesu neque Circumcisionem aliquid valere, neque preputium: sed fidem, quæ per charitatem operatur. Hanc fidem ante Baptismi sacramentum ex Apostolorum traditione Catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam æternam præstantem, quam sine spe, & charitate fides præstare non potest, vnde & statim verbum Christi audiunt: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Itaque veram, & Christianam iustitiam accipientes, eam ceu primam stolam pro illa, qua Adam sua inobedientia sibi & nobis perdidit, per Christum Iesum illis donaram, candidam & immaculatam iubentur statim renati conseruare, vt eam perferant ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, & habeant vitam æternam.

a 1. Cor. 6.
b Tit. 5.
c Ephes. 1.
d Ephes. 2.
Roman. 5.
e Ephes. 2.
Roman. 4.
f Cap. nihil est, de conf. dist. 4.
g 1. Cor. 12.
Ephes. 4.
h Philipp. 3.
i Rom. 5.
k Infra c. 10.
l Iacob 2. in fin.
m Galat. 5. & 6. c. Circumcisio de penit. dist. 2.
n Matth. 19.
o Lucæ 15.
c. quomodo renouari, de peccat. dist. 2.

1. **H**anc dispositionem, seu preparationem, &c. Vide Nauarr. in man. cap. 11. num. 13. ad fin. Torrelblanca de iure spirit. lib. 2. cap. 2. num. 10. Barthol. à S. Fausto de Poenit. lib. 3. q. 2. 4. vers. tandem, Aigid. de Sacram. & censuris, tom. 1. q. 62. art. 4. dub. vnic. num. 128. & quæst. 69. num. 8. & tom. 2. dist. 2. dub. 2. num. 17. & dub. 10. num. 8. cum seqq. Fr. Ioan. à Cruce de statu Relig. lib. 2. cap. 2. dub. 3. conclus. 1. reg. 1. Mollet. in summ. Theologia moralis, tract. 1. c. 8. num. 29. & tract. 4. cap. 1. num. 77. Filluc. in quæst. moral. tom. 1. tract. 1. de Sacram. cap. 6. num. 94. 95. 96. & tract. 10. num. 97. & 133. Ioan. de Lugo de Sacram. in genere, dist. 9. sect. 5. num. 74. vbi num. 75. ait, nomine dispositionis Concilium intelligere non quidem eam, quæ disponit ad Sacramentum, sed quæ disponit, & requiritur ad effectum Sacramenti suscipiendum, idem Ioan. de Lugo in tract. de Poenit. dist. 8. sect. 4. num. 99. cum seqq. Barthol. de S. Fausto tom. 3. tract. de Poenit. lib. 3. quæst. 95. vbi ait, docere hunc text. Spiritum sanctum dare gratiam iuxta

mensuram dispositionis, & cooperationis ex parte hominis. Hurtado de Sacram. dist. 3. de Sacram. in genere, dist. 5. vers. sed horum, vbi ait, in iustificatione adulatorum, quæ fit in Baptismo, vnusquisque recipere gratiam secundum propriam dispositionem & cooperationem. & dist. 4. de Baptismo, dist. 3. vers. quod verò, & de Poenit. dist. 2. dist. 5. *¶ Vnica est causa formalis, &c.* Vide Hurtado de Sacram. tract. de Poenit. dist. 2. dist. 7. in vers. Tridentinum, vbi dicit illam particulam, vnica, quæ exclusiua est, tantum excludere iustitiam increatam Dei, & fauorem aliquem extrinsecum Dei, non pluralitatem formarum, quæ nobis insunt, quarum quælibet sit sufficiens ad iustificationem. *¶ Quamquam enim nemo possit esse iustus, &c.* Vide Vazq. in 2. part. S. Thomæ tom. 2. dist. 231. num. 37. *¶ Vnde in ipsa, &c.* Vide Azor. instit. moral. p. 1. lib. 9. cap. 3. q. 3. vbi quod charitas est habitus infusus, & non actus solùm.

Quo-

Quomodo intelligatur, impium per fidem, & gratis iustificari.

CAPVT VIII.

1 De conuersione hominis ad Deum, & num. 2.

3 Actus ad gratiam habitualement, seu ad iustificationem disponentem, qualis esse debeat.

Roman. 9. **C**um verò Apostolus dicit, iustificari hominem per fidem, & gratis: ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesie Catholice consensus tenuit, & expressit: vt scilicet per fidem ideo iustificari dicamur, quia fides est humane salutis initium, fundamentum, radix omnis iustificationis: sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum eius consortium peruenire: gratia autem iustificari ideo dicimur, quia nihil eorum, quae iustificationem præcedunt, siue fides, siue opera, ipsam iustificationis gratiam promeretur: si enim gratia est, iam non ex operibus, alioquin, vt idem Apostolus inquit, gratia iam non est gratia.

Hebr. 11.
Infra cap. 9.

Roman. 11.
Ephes. 2.
Tit. 3.

1. **V**ide Trullench in Decalog. lib. 1. c. 1. dub. 2. num. 3. Ad Actiones, quibus ad Deum conuertimur, actiue conuerti cum auxilio Dei supernaturali, docent August. serm. 13. de verbis Apost. Ambros. lib. 2. in Lucam, cap. 3. Hieron. in c. 1. ad Ephes. August. lib. 2. de peccat. mort. & remiss. cap. 1. & lib. de correctione, & gratia. Homines ad Deum liberè conuerti, probant Ignat. episc. ad Magnetianos, & August. homil. lib. 50. homil. 16. Actum ad gratiam habitualement, seu ad iustificationem disponentem debere esse supernaturalem, seu ex gratia elicatum, nec enim ad Deum potest homo se præparare suis viribus, docent S. Thom. part. 2. quest. 109. art. 6. Bonauent. in 2. disput. 28. art. 2. quest. 1. Dried. de captiu. & red. gener. hum. tract. 4. cap. 2. part. 2. & lib. de concord. cap. 3. Veg. lib. 6. in Trid. cap. 3. cum seqq. & in opus. de iustific. quest. 8.
- a. Cum verò Apostolus dicat, &c. Vide Torreblanca de iure spirit. lib. 14. cap. 1. num. 17. & cap. 6. num. 9.

Contra inanem hæreticorum fiduciam.

CAPVT IX.

1 Homines non possunt habere certitudinem de sua iustitia, ijs exceptis, quibus Deus specialiter reuelaret.

Tit. 3. **Q**uamuis autem necessarium sit credere, neque remitti, neque remissa vnquam fuisse peccata, nisi gratis diuina misericordia propter Christum; nemini tamen fiduciam, & certitudinem remissionis peccatorum suorum iactanti, & in ea sola quiescenti, peccata dimitti, vel dimissa esse dicendum est, cum apud Hæreticos, & Schismaticos possit esse, immo nostra tempestate sit, & magna contra Ecclesiam Catholica contentione prædicetur vana hæc, & ab omni pietate remota fiducia. Sed neque illud asserendum est, oportere eos, qui verè iustificati sunt absque vlla omnino dubitatione apud semetipsos statuere se esse iustificatos, neminemque à peccatis absolui, ac iustificari, nisi eum, qui certò credat se absolutum, & iustificatum esse: atque hac sola fide absolutionem, & iustificationem perfici: quasi qui hoc non credit, de Dei promissis, deque mortis, & Resurrectionis Christi efficacia dubitet: nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deque Sacramentorum virtute, & efficacia dubitare debet: sic quilibet, dum seipsum, suamque propriam infirmitatem & indispositionem respicit, de sua gratia formidare, & timere potest: cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.

Infra c. 11.
& c. 13.

Infra c. 14.

1. **I**n hac vita non posse homines habere certitudinem de sua iustitia, ijs exceptis, quibus Deus specialiter reuelaret, docet S. Thom. 2. 2. quest. 11. art. 5. Theologi communiter in 1. sent. dist. 17. Vega lib. 9. in Concil. Trid. Sot. lib. 3. de natura, & gratia, c. 10. cum seqq. Rosent. contra art. 10. & 11. Lutheri, Castr. lib. 7. aduersus hæreses, verb. gratia. Barthol. à S. Faust. tom. 3. tract. de Paris. lib. 3. g. 94. vbi per hunc text. tenet quod nemo potest certitudine infallibili certò scire se habere Dei gratia iustificationem. Probatur ex Apost. ad Rom. 11. O altitudo diuinarum sapientia, & scientia Dei, &c. & ad Rom. 12. Tu autem fide stas, noli alia sapere, &c. & 1. ad Cor. 10. Qui stant, videant ne cadant. & ad Philipp. 2. Cui timore & tremore salutem vestram operamini. & Apoc. 3. Tene quod habes, ne forte accipias coronam tuam.
- a. Quamuis autem necessarium sit credere, &c. Vide Torreblanca de iure spirit. lib. 14. cap. 1. num. 18.

De Acceptæ iustificationis incremento.

CAPVT X.

1 Homo iustus toto tempore vite sue potest in gratia crescere.

Psalm. 38.
Inf. c. 24.
2. Cor. 4. 1 ff.
Coloss. 3.
Rom. 6.

Sic ergo iustificati & amici Dei, ac domestici facti, cunctes de virtute in virtutem renouantur vt Apostolus inquit, de die, in diem: hoc est, mortificando membra carnis, suæ, & exhibendo ea arma iustitiæ in sanctificationem, per obseruationem mandatorum Dei, & Ecclesie, in ipsa iustitia

per

Christi gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis iustificantur, sicut scriptum est: ^c Qui iustus est, iustificetur adhuc. Et iterum: ^d Ne verearis usque ad mortem iustificari. Et rursus: Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantum. Hoc verò iustitiæ incrementum petit sancta Ecclesia, cum orat: Da nobis Domine fidei, spei, & charitatis augmentum.

Vide Clem. ad nostram, de haeret. Hieron. contra Iovinian. August. in lib. de haeresib. haeresi 82. & tract. 23. super Joannem, S. Thom. 2. 2. q. 24. art. 4. 6. & 9. Paul. Fufc. de visitat. lib. 1. cap. 18. num. 22. Ioan. de Lugo de Sacrament. in tract. de Paenitent. dist. 24. num. 34. Hominem iustum toto tempore vite suae posse in gra-

tia crescere, probatur Ezechiel. 18. Proverb. 4. Eccles. 9. Psal. 83. Apocalyp. ult. & ad Ephos. 4. docent Leo serm. 2. de Quadrages. Hieronym. in cap. 9. Eccles. Prosp. lib. 1. de vita contemplativa, cap. 8. & 9. & in lib. sententiarum August. sent. 102. August. serm. 15. de verbis Apostoli. & in Psal. 69. & lib. 3. contra duas epistolas Pelagij, cap. 7.

De observatione mandatorum, deque illius necessitate, & p[er]sibilitate.

C A P V T X I.

1 Homo existens in peccato mortali potest habere multos actus bonos, qui nullo modo sunt peccata. 2 Nihil impossibile homini à Deo præcipi.

Nemo autem, quantumvis iustificatus, liberum se esse ab observatione mandatorum putare debet: nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathema prohibita voce uti, Dei præcepta homini iustificato ad observandum esse impossibilia. ^a Nam ^b Deus ^c impossibilia non ^d iubet, sed ^e iubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adiuvat, ut possis. ^f Cuius mandata gratia non sunt, cuius ^g iugum suave est, & onus leue. Qui enim sunt filij Dei, Christum diligunt: qui ^h autem diligunt eum, ut ipsemet testatur, seruant sermones eius: quo d. utique cum diuino auxilio præstare possunt. licet enim in hac mortali vita quantumvis sancti, & iusti in leuia saltem & quotidiana, que etiam venialia dicuntur peccata, quandoque cadant, non propterea desinant esse iusti. ⁱ Nam ^j iustorum illa vox est humilis, & verax: Dimitte nobis debita nostra. Quo fit, ut iusti ipsi eo magis se obligatos ad ambulandum in via iustitiæ sentire debeant, quo liberari iam à peccato, ^k serui autem facti Deo, ^l sobrie, iuste, & piè viuentes proficere possint per Christum Iesum: per quem ^m accessum habuerunt in gratiam istam. ⁿ ^o Deus namque ^p sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Itaque nemo sibi in sola fide blandiri debet, putans fide sola se heredem esse constitutum, hæreditatemque consecuturum, etiam si Christo non ^q compatiatur, ut & conglorificetur. Nam & Christus ipse, ut inquit Apostolus, ^r cum esset filius Dei, didicit ex ijs, quæ passus est, obedientiam, & consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. Propterea Apostolus ipse monet iustificatos, dicens: Nescitis, quòd ij, qui ^s in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium? sic currite ut comprehendatis. ^t Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aerem verberans: sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo: ne fortè, cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Item princeps Apostolorum Petrus: ^u Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis. Hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. ^v Vnde constat eos orthodoxæ religionis doctrinæ aduersari, qui dicunt iustum in omni bono opere saltem venialiter peccare, aut, quod intolerabilius est, pœnas æternas mereri: atque etiam eos qui ita tuunt, in omnibus operibus iustos peccare, si in illis suam ipsorum socordiam excitando, sese ad currendum in stadio cohortando, cum hoc ut in primis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternam, ^w cum scriptum sit: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem ^x, & de Mose dicit Apostolus, quòd respiciebat in remunerationem.

1. **V**ide Soar. de legib. lib. 6. cap. 1. à num. 7. Hieron. Roderic. in compend. quest. regular. resolut. 90. n. 19. vers. 3. Collige ex text. orthodoxæ Religionis doctrinæ illos aduersari, qui dicunt iustum in omni opere bono venialiter peccare, & eos, qui statuunt in omnibus operibus iustos peccare; hominem enim existentem in peccato mortali posse habere multos actus bonos, qui nullo modo sunt peccata, constat ex hac sess. can. 7. & c. 7. & sess. 14. c. 4. & can. 5. & ex Concil. Arauc. cap. 4. & 5. & ex Act. 10. vbi habetur dixisse Angelum Cornelio, Orationes tuas, & elemosyna tuas ascenderunt in memoriam in con-

spectum Dei & tamen eo tempore nondum Cornelius erat iustus, ut docent ibi Theophil. Euthym. & Chrysostom. homil. de fid. leg. natur. in tom. 3. & orat. de Anima tom. 1. ^a Nam Deus impossibilia non iubet.] Nihil impossibile homini à Deo præcipitur, Barthol. à S. Fausto tom. 3. in tract. de Paenit. lib. 5. quest. 14. in 2. p. & tract. de Suffrag. lib. 1. quest. 14. in 2. p. ^b Deus namque sua gratia semel iustificatos non deserit &c.] Vide Ioan. de Lugo de Sacram. in tract. de Paenit. disp. 8. sect. 8. num. 180.

^a Ex August. cap. 43. lib. de nat. & g. ^b Iohann. 7. infra c. 18. ^c Cōc. Arian. 2. c. 27. ^d Vide Hier. in epist. ad Ctesiph. ^e Ioan. 5. ^f Matth. 11. Ioan. 11. ^g Ioan. 14. Conc. Aphri. c. 81. 82. & 83. ^h Conc. Mileuit. c. 7. 8. & 9. ⁱ Matth. 16. Luc. 11. cap. vnū. 25. dist. cap. ad huc & cap. de quotidianis, de poenit. dist. 3. ^k Rom. 5. ^l Tit. 2. ^m Infra can. 20. ⁿ Rom. 5. ^o Aug. lib. de nat. & gratia 25. & Teo sp. sentent. 7. ad c. Gallorum & resp. ad 7. ob Vinc. ^p Rom. 8. ^q Philipp. 2. ^r Hebr. 5. ^s 1. Cor. 9. ^t 1. Cor. 9. ^u 1. Petr. 1. ^v Infra c. 25. ^w Infra c. 21. ^x Ioh. 11. ^y Hebr. 11. 2.

Prædestinationis temerariam præsumptionem cauendam esse.

C A P V T X I I.

Nemo quoque quamdiu in hac mortalitate viuatur, de arcano diuinæ prædestinationis mysterio usque adeò præsumere debet, ut certo statuat se omnino esse in numero prædestinatorum: quasi verum esset, quòd iustificatus aut amplius peccare non possit, aut, si peccauerit, certam sibi respicientiæ promittere debeat. nam, nisi ex speciali reuelatione, sciri non potest, quos Deus sibi elegerit.
 Barbos. Collect. in Concil. Trid.

Infra c. 15. & 16. cap. contrapuntur in ff. 24. q. 3. Ezech. 9. Galat. 3.

C Vide

Vide Chrysoſt. homil. 11. in epiſt. ad Philippienſ. Hieron. lib. 2. aduerſus Pelagian. Auguſt. lib. 11. de ciuitate. cap. 12. & in lib. de correſt. & gratia. cap. 13. & in lib. de libo perſeuerantia. cap. 13. Gregor. lib. 6. in 1. Regum. Proſper. lib. 2. de vocat. gentium. cap. vlt. Bernard. ſerm. 1. de Septuageſ. & epiſt. 107. Torreblanc. de iure ſpirit. lib. 2. cap. 2. num. 18. De diuina prædeſtinatione tractant Magiſt. in 1. ſentent. diſt. 35. 40. & 41. ibique Doctores præfertim D. Bonauent. Aegid. Sor. Durand. Ocham. & alij. inter quos nouiſſimè Guillelmus à Rubione. Riccard. Tap-

perus art. 7. contra Lutherum. Turrianus in opuſc. de electione diuina. Monca. diſput. Theolog. diſt. 4. cap. 2. Catherin. lib. 1. de prædeſtinat. cap. vlt. & lib. 2. in fine. Item S. Thom. p. 1. art. 23. cum ſeqq. ibique Doctores nomores. inter quos Caiet. Soar. Molin. Valent. Vazq. Leſſ. Baſie. Zumel. Becan. in p. 1. cap. 14. & alibi paſſim. Item Soar. opuſc. de auxilijs lib. 3. cap. 16. cum ſeqq. Bellarm. lib. 2. de gratia. & libero arbitrio. cap. 15. Alvarez de auxilijs lib. 5. diſt. 34. cum ſeqq. Pennot. in propugnaculo humane libertatis lib. 6. cap. 1. cum ſeqq. & ab ijs citati.

De perſeuerantia munere.

CAPVT XIII.

Similiter de perſeuerantia munere. de quo ſcriptum eſt. ^a Qui perſeuerauerit uſq; in finem. hic ſaluus erit: quod quidem aliunde haberi non poteſt. niſi ab eo. qui potens eſt eum. qui ſtat. ſtatueret. vt perſeueranter ſtet. & eum qui cadit. reſtituere nemo ſibi certi aliquid abſoluta certitudine polliceatur: tametsi in Dei auxilio firmiſſimam ſpem collocare. & reponere omnes debent. Deus enim. niſi ipſi illius gratia defuerint. ſicut ^b cepit opus bonum. ita perſiciet ^c operans uelle. & perſicere. Veniuntamen qui ſe exiſtimant ſtare uideant ne cadant. & cum ^d timore. ac tremore ſalutem ſuam operentur in laboribus. in uigilijs. in eleemoſynis. in orationibus. & oblationibus. in ieiunijs. & caſtitate: formidare enim debent. ſcientes. ^e quòd in ſpem gloria. & nondum in gloriam renati ſunt. de pugna. qua ſuperèſt cum carne. cum mundo. cum diabolo: in qua uictores eſſe non poſſunt. niſi cum Dei gratia Apoſtolo obtemperent. dicenti: ^f Debitores ſumus non carni. vt ſecundum carnem uiuamus: ſi enim ſecundum carnem uixeritis. moriemini: ſi autem ſpiritu facta carnis mortificaueritis. uiuetis.

^a Matth. 10. & 24. c. fuggeſſu 7. q. 1. & c. non reuertebatur. de penit. d. 1. infra cap. 16. & 18. Ezech. 38. & Theſſal. 3. & 2. c. 1. Cor. 10. d. Philipp. 2. e. 1. Petr. 1. 2. f. Rom. 8.

Nemo ſibi certum aliquid polliceatur. quare 1. ^a Timotheum 4. ſpiritus manifeſte dicit. quia in nouiſſimis diebus deficiant quidam à fide: & cap. 6. quam quidam appetentes errauerunt à fide. & 2. ad Timoth. 2. ne forte det

illis Deus penitentiam. & reſpiciant. Ioël. 2. Quis ſcit ſi conuertatur. & ignoſcat Deus. vide Aegid. de Coninck de Sacram. & cenſuris tom. 2. diſput. 2. num. 154. Eminent. de Valle de incantat. & enſalmis. opuſc. 1. ſect. 2. cap. 5. num. 31.

De lapſis. & eorum reparatione.

CAPVT XIV.

I Peccato mortali remiſſo quoad culpam. necesse eſt de potentia Dei ordinaria remitti etiam reatum pœna aeternæ.

2 Peccato remiſſo quoad culpam. non ſemper remittitur totus reatus pœnae temporalis.

^a Infra c. 23. & 29. ^b Hier. rom. 7. in epiſt. ad Demet. qua incipit. inter omnes forſunt ex Tert. lib. de penit. c. ſecunda poſt naufragij de penit. diſt. 6. ^c Ioan. 20. Matth. 16. ^d Hilm. 50. c. facillie. de penit. diſt. 1. ^e Ita & Flor. Coec. in decret. Eugenij. ^f Ephel. 4. ^g 1. Cor. 3. ^h Apocal. 2. c. quia ſanctitas 50. d. & c. miſer. de penit. diſt. 1. ⁱ 2. Cor. 17. ^k Marc. 3. & 4. Luc. 3.

Qui uero ab accepta ^a iuſtificationis gratia per peccatum exciderunt. ruruſus iuſtificari poterunt. cum excitante Deo per Pœnitentia ſacramentum. merito Chriſti amiſſam gratiam recuperare procurauerint. Hic enim iuſtificationis modus eſt lapſis reparatio: quam ſecundam poſt naufragium deperditæ gratia tabulam ſancti ^b Patres aptè nuncupauerunt. Et enim pro ijs. qui poſt Baptiſmum in peccata labuntur. Chriſtus Ieſus Sacramentum inſtituit Pœnitentia. cum dixit: ^c Accipite ſpiritum ſanctum quorum remiſeritis peccata. remittuntur eis: & quorum retinueritis. retenta ſunt. Unde docendum eſt. Chriſtiani hominis pœnitentiam poſt lapſum multo aliam eſſe à baptiſmali. eaque contineri non modò ceſſationem à peccatis. & eorum deteſtationem. ^d aut cor contritum. & humiliatum: uerum etiam eorudem ſacramentalem Confeſſionem ſaltem in uoto. & tempore faciendam. & ſacerdotalem abſolutionem. itemque ſatiſfactionem per ieiunia. eleemoſynas. orationes. & alia pia ſpiritualis uitæ exercitia: non quidem pro pœna aeterna. a qua uel Sacramento. uel Sacramento uoto uia cum culpa remittitur. ſed ſed pro pœna temporalis: qua. vt ſacræ litteræ docent. non tota ſemper. ut in ^e Baptiſmo fit. dimittitur illis. qui gratia Dei quam ^f acceperunt ingrati ſpiritum ſanctum contriſtauerunt. & ^g templum Dei violare non ſunt ueriti. ^h De qua penitentia ſcriptum eſt: Memor eſto unde excideris: age penitentiam. & prima opera fac. Et iterum: ⁱ Quæ ſecundum Deum triftitia eſt. penitentiam in ſalutem ſtabilem operatur. Et ruruſus: ^k penitentiam age. & facite fructus dignos penitentia.

Vide Iodoc. Coec. in theſauro Cathol. tom. 2. lib. 7. art. 1. Sayr. de Sacrament in genere. lib. 2. cap. 2. q. 8. art. 3. uerſ. quo ſuppoſito. Onupht. diſp. 3. de panit. ſect. 2. quaſi. vlt. circa fin. Homobon. de Bonis de examine Eccleſiaſt. tract. 3. c. 3. q. 32. uerſ. mortale. & tract. 5. c. 15. q. 92. Moſei. in ſumm. Theologia moralis. tract. 1. c. 8. num. 25. & tract. 7. c. 6. nu. 42. Ioan. Sanc. in ſelect. diſp. 40. n. 5. Ioan. de Lugo de Sacram. tract. de Panit. diſp. 14. ſect. 7. n. 50. Torreblanca de iure ſpirit. lib. 2. cap. 10. num. 23. cum ſeqq. Filliuc. in quaſt. moralib. tom. 1. tract. 6. num. 82. Iul. Laur. de Indulgent. p. 2. c. 3. nu. 33. cum ſeqq. & cap. 5. num. 29. ubi ait regulanter in pœni-

tentia imponenda eſſe opera pœnalia. quales ſunt orationes. eleemoſyna. & ieiunia. ^a Qua uel Sacramento. uel Sacramento uoto. &c.] Remiſſo peccato mortali quoad culpam. necesse eſſe de potentia Dei ordinaria remitti etiam reatum pœnae aeternæ. tradunt Card. Bellarm. Henriquez. Aegid. de Coninck. & alij. quos refert Bonacin. de Sacram. diſp. 5. q. 6. ſect. 1. punto 4. num. 1. ^b Sed pro pœna temporalis. &c.] Vide Fr. Emman. in expli- cent. Bulla Cruciatæ fund. 1. fol. 1. Aegid. de Coninck de Sacram. & cenſur. tom. 2. diſp. 4. n. 23. Bartholæ. S. Fausto in tract. de

episcopus, tom. 2. disput. 4. num. 23. Barthol. à S. Fausto in tract. de suffrag. lib. 1. q. 14. in fine, ubi dicit hunc text. docere, satisfactionem non fieri poena aeterna, quae cum culpa remittitur, sed pro temporalis. Remisso enim peccato quoad culpam, non semper remitti totum reatum poena

temporalis, docent S. Thom. p. 3. quaest. 86. art. 4. ubi Nagn. versum hoc artic. Card. Bellarm. lib. 4. de poenit. cap. 2. Zerol. de poenit. cap. 2. q. 16. Bonacin. d. puncto 4. num. 2. ubi num. 3. querit, vtrum reatus poenae temporalis, qui dimisso peccato remanet, semper sit aequalis?

DE REFORMATIONE.

De Residentia Praelatorum in suis Ecclesijs.

CAPVT PRIMVM.

- | | |
|---|--|
| 1 Doctores de residentia Praelatorum agentes. | 6 Residere tenetur Episcopus, qui habet Ecclesiam in loco, ubi omnes incolae totius diocesis sunt schismatici. |
| 2 Constitutiones de residentia agentes. | 7 Alternativa non gaudet Episcopus non residens in sua diocesi, etiam ex causa a Concilio approbata. |
| 3 Animarum cura est onus Angelicis humeris formidandum. | 8 Episcopo, qui ob eius absentiam amisit alternatiuam, an remaneat aliquod tempus ad conferenda beneficia. |
| 4 Episcopi ad Episcopalem dignitatem quales esse debeant. | |
| 5 Episcopi ut resideant curare debent Metropolitanis. | |

EADEM sacrosancta Synodus, eisdem Praesidentibus Apostolicae Sedis Legatis, ad restituendam collapsam admodum Ecclesiasticam disciplinam, deprauatosque in clero, & populo Christiano mores emendandos se accingere volens, ab ijs, qui maioribus Ecclesijs praesunt, initium censuit esse sumendum, integritas enim praesidentium salus est subditorum. Confidas itaque per Domini, ac Dei nostri misericordiam, prouidamque ipsius Dei in terris Vicarij solertiam omnino futurum, ut ad Ecclesiam regimen, a onus quippe Angelicis humeris formidandum, qui maxime digni fuerint, & quorumque prior vita, ac omnis aetas, a puerilibus exordijs vsque ad perfectiores annos per disciplinae stipendia Ecclesiasticae laudabiliter acta testimonium praebeat, secundum venerabiles beatorum Patrum sanctiones assumantur: omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesijs quibuscumque, quouis nomine, ac titulo, praefectos monet, ac monitos esse vult, ut attendentes sibi & vniuerso gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo vigilent, sicut Apostolus praecipit, in omnibus laborent, & ministerium suum implent: implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant, atque ouium suarum, & quarum sanguis de eorum est manibus a supremo iudice requirendus, custodiae minime incumbant: cum certissimum sit, non admitti pastoris excusationem, si lupus oues comedit, & pastor nescit. Ac nihilominus, quia nonnulli, quod vehementer dolendum est, hoc tempore reperiantur, qui propriae etiam salutis immemores, terrenaeque caelestibus, ac diuinis humanae praeserentes, in diuersis curijs vagantur, aut negotiorum temporalium sollicitudine, ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta, se detinent occupatos: placuit sacrosanctae Synodo antiquos canones, qui temporum, atque hominum iniuria penè in defectu abierunt, aduersus non residentes promulgatos innouare: quemadmodum virtute praesentis decreti innouat: ac vterius, pro firmiori eorumdem residentia, & reformandis in Ecclesia moribus, in hunc qui sequitur, modum statuere, atque sancire, Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, seu Cathedrali Ecclesia sibi quocumque titulo, causa, nomine, seu iure, commissa, quacumque ille dignitate, gradu, & praesinentia praesulgeat, legitimo impedimento, seu iustis, & rationalibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diocesim morando abfuerit: quarta partis fructuum vnus anni, fabricae Ecclesiae, pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, penam ipso iure incurrat. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia persequeretur, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente verò contumacia, ut seueriori sacrorum canonum censurae subijciatur, Metropolitanus suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum verò absentem suffraganeus Episcopus antiquior residens, poena interdicti ingressus Ecclesiae eo ipso incurrenda infra tres menses per literas, seu nuncium Romanum Pontifici denuntiare teneatur: qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior, aut minor contumacia exegerit, supremae Sedis auctoritate animaduertere, & Ecclesijs ipsis de Pastoribus vtilioribus prouidere poterit, sicut in Domino nouerit salubriter expedire.

*4 Cap. in sacerdotibus, & c. Episcopus 61. d. 11. c. fin. 19. d. 11. c. infra sess. 24. de reformat. c. 1. b. Act. 20. c. 2. Tim. 4. Ioan. 10. c. si rector. 43. d. 11. c. aduersus 7. q. 1. cap. nisi, de renunc. d. Ezzech. 33. & 34. Act. 20. Ephes. 4. d. 11. c. 13. q. 1. & infra c. sess. 24. c. 1. in fin. de reformat. f. Cap. etuenit, c. mult. seg. 6. q. 1. de cler. non resid. per totum. & c. cap. cum ex eo. de elect. in 6. * iniuria. g. vide sess. 23. cap. 1. de reformat. ubi causa subindicantur. b. Cap. ext. de cler. non resid. c. quoniam. 6. porro vtr. lite non contest. i. infra sess. 23. de reformat. c. 1. & a. k. Cap. ex parte. de elec. non resid.*

Vide Salzed. ad Bernard. in pract. c. 54. lit. C. in princ. in nouiss. edit. Marc. Anton. Genouen. in manuali pastorum. c. 31. Vaso. in opusc. moralib. cap. 4. §. 2. dub. 4. num. 151. Armend. in addit. ad recop. legum Nauarra. lib. 2. tit. 13. l. 2. §. 2. sub tit. vtrum Episcopus possit se absentare à suis Episcopo eius, vel debeant in eis residere. Nicol. Garc. de benef. p. 5. cap. 1. à num. 687. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. part. 1. cap. 3. num. 29. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 20. tract. 3. num. 58. Sanctatel. var. resolut. quest. 4. Vgolini. de officio, & potest. Episcopi. cap. 1. §. 13. Meuspium in simili tract. p. 3. alleg. 53. & infra in collect. ad sess. 23. de reform. cap. 1. Barbof. Collect. in Concil. Trid.

Super residentia Praelatorum, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium emanauit constitutio Pij IV. incip. In suprerna, sub dat. Kal. Decemb. 1564. Item super executione Concilij, & litterarum eiusdem Sanctissimi contra Archiepiscopos, Praelatos, & alias personas Ecclesiasticas non residentes in eorum Ecclesijs, emanauit alia Constitutio eiusdem Pij IV. sub dat. 11. Maij 1565.

a. Onus quippe Angelicis humeris formidandum. Vide S. Bernard. ser. 3. de aduentu Domini, & de consid. ad Eugen. lib. 1. in princ. & ad Episcopum Londonian. epist. 24. & ad Card. C. 2. epist.